

2 de maig: *Dia Mundial contra l'Assetjament Escolar*

María José Díaz-Aguado

Catedràtica de Psicologia de l'Educació de la UCM

L'assetjament escolar és un tipus específic de violència, que es diferencia d'altres conductes violentes que l'alumnat pot sofrir o exercir en un determinat moment, perquè forma part d'un procés amb quatre característiques que n'incrementen la gravetat:

1. No es limita a un esdeveniment aïllat, sinó que es repeteix i s'allarga durant algun temps, amb el risc d'agreujar-se cada vegada més.
2. Es produeix en una situació de desigualtat entre l'assetjador i la víctima, que no pot escapar per si mateixa de la situació d'assetjament.
3. S'allarga per culpa de la ignorància o passivitat dels qui envolten els agressors i les víctimes, que es mantenen al marge. Si algú hi intervé des del començament, l'assetjament desapareix.
4. Sol implicar diverses conductes violentes (humiliacions, aïllament, coaccions, agressions físiques...) que actualment se solen estendre també a través d'Internet i de les xarxes, com ara WhatsApp.

Ensenyar competències per lluitar contra l'assetjament escolar

El professorat pot ajudar a erradicar l'assetjament i, en general, tot tipus de violència, transmetent les competències següents:

1. Comprendre el mal que l'assetjament produeix en les persones que hi conviuen: víctimes, assetjadors (deterioració de la personalitat, risc de sofrir la violència per l'escalada que suposa...) i espectadors passius (per la deterioració del context, el risc de participar després en els altres papers...).
2. Prendre consciència de les emocions que solen sentir les víctimes (i que totes i tots podríem sentir en aquesta situació: vergonya, por, sentiment d'imptència, odi...) i de la necessitat de demanar ajuda en aquestes situacions.

3. Rebutjar respondre a la violència amb violència, mostrant com evitar-ho mitjançant alternatives no violentes i indicant que, quan la víctima es converteix en agressor, perd els valors i les amistats.
4. Comprendre el valor que comporta ajudar la víctima i demanar ajuda a persones capaces de proporcionar-la, i la covardia que representa abusar de la força per exercir la violència o fer costat als qui n'abusen.
5. Desenvolupar el compromís de lluitar contra l'assetjament escolar, comprenent què poden fer per erradicar-lo.

Els relats com a eina educativa per reflexionar, debatre i dramatitzar

Les situacions imaginàries que es creen a través dels relats proporcionen un context protegit per tractar problemes, com ara l'assetjament, que podria resultar arriscat tractar de manera literal. A més, el relat permet expressar de manera concreta aspectes abstractes, comprendre més bé les situacions, donar un final feliç als conflictes, ensenyar com resoldre'ls i transmetre expectatives positives sobre les possibles solucions.

Per tant, els relats sobre l'assetjament poden ser un punt de partida excel·lent per afavorir les competències contra l'assetjament escolar, a través de la lectura, la reflexió compartida, la dramatització d'escenes o el debat en equips cooperatius. Aquestes activitats es poden afavorir amb les preguntes següents:

- Què us sembla el que fan i el que senten els personatges d'aquest relat (incloent-hi els noms d'assetjadors, víctima, la resta del grup que no fa res, els qui fan costat a la víctima, les figures adultes...)?
- Us sembla que s'ha resolt bé el conflicte descrit?, per què sí?, per què no?
- Hi hauria altres solucions més bones?, quines? Escriviu què podria passar amb les diferents solucions. Quines conseqüències positives i quines conseqüències negatives se'n podrien derivar?
- De les solucions possibles, quines serien les millors i les pitjors?

El treball cooperatiu, per equips, a partir de relats sobre l'assetjament

Els relats solen ser més eficaços quan s'utilitzen com a punt de partida del treball cooperatiu. Per posar-ho en marxa, per exemple, des de l'educació primària, es poden seguir els passos següents amb grups de quatre estudiants:

1. Lectura del relat amb tota la classe o per equips.
2. Reflexió compartida amb tot el grup a partir de preguntes generals: què us sembla el final de la història?, podria acabar millor?, què és el que més us ha agradat?, i el que menys?, què és el més interessant?
3. Treball per equips sobre els diferents papers del conflicte, incloent en les preguntes el nom dels personatges que exerceixen cada paper.

- Sobre la víctima: què fa?, com se sent?, qui l'ajuda o podria haver-la ajudat?, quina ajuda demana?, a qui?
 - Sobre l'assetjador i els seus seguidors: per què es fica amb la víctima?, com se sent?, té una actitud valenta?, i per què el segueixen altres persones, són valentes?, què li pot passar a una persona que fa això?
 - Sobre el grup: per què no ajuden la víctima (o sí que ho fan) els seus companys i companyes?, com se senten?, per demanar ajuda a alguna persona adulta s'haurien de considerar acusetes?
4. Posada en comú per intentar connectar la reflexió amb el que passa al centre educatiu, sense anomenar persones i animant l'alumnat a posar noms a l'assetjament.
 5. Treball per equips per fer propostes sobre com evitar al centre educatiu la situació de conflicte que s'esdevé al relat.
 6. Posada en comú d'idees per elaborar un decàleg a partir de les propostes dels equips.
 7. Presentació del decàleg o d'altres obres contra l'assetjament elaborades per l'alumnat (llegint els seus propis relats, dramatitzant-los) en un escenari o una situació estimulants (la sala d'actes, l'enregistrament en vídeo, la festa d'una data simbòlica...).

De monstres? Només en contes!

jolibre